

THOMAS HARDY

TESS

Çeviri: SUAT ERTÖZÜN

THOMAS HARDY
TESS

Can Klasik

Tess, Thomas Hardy

İngilizce aslından çeviren: Suat Ertüzün

Tess of the d'Urbervilles

İlk baskı: Harper&Brothers, 1892

Bu çeviriye kaynak alınan baskı: Penguin Classics, 1985

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2021

3. basım: Ekim 2022, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Şirin Etik

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Beyza Ceylan

Baskı ve cilt: İmak Ofset Basım Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti.

Akçaburgaz Mah.137.Sokak No:12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-5263-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750752636

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

THOMAS HARDY

TESS

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Suat Ertüzün

♥can

Thomas Hardy'nin Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Çılgın Kalabalıktan Uzak, 1984

THOMAS HARDY, 1840'ta Dorset'te doğdu. Kırsal yaşamla, mevsimlerin ritmi ve sözlü kültürle ilgili erken deneyimi, sonraki yıllarda yapıtları üstünde önemli bir etki bıraktı. 22 yaşındayken Londra'ya taşınıp ünlü mimar Arthur Blomfield yanında teknik ressam olarak iş buldu. 1860'ların ortalarında çektiği para sıkıntısı onu üniversite fikrinden uzaklaştırdı ve Anglikan Kilisesi'nde papaz oldu. İlk romanlarının ardından *Under the Greenwood Tree* (Defne Ağacının Altında) çok daha özgün bir ses bulabildi. 1874'te yayımlanan *Çılgın Kalabalıktan Uzak*, Hardy'nin düşsel "Wessex" bölgesinde geçen ilk romanıydı. Hardy, *The Return of the Native* (Yuvaya Dönüş, 1878) adlı romanıyla çok sayıda hayran kazandı. Hardy'nin yazarlığının son ürünleri, *Tess* (1891) ve *Asi Kalpler* (1895) oldu. İngiltere'nin güneybatısındaki düşsel Wessex bölgesinde geçen romanlarıyla ünlünen Hardy, birçoklarınınca 19. yüzyılın önemli bir romancısı olmanın yanı sıra 20. yüzyılın önemli bir şairi olarak da kabul edilir. Hardy, 1928'de Dorset'ta öldü.

SUAT ERTÜZÜN, 1971'de Hollanda'da doğdu. İlkokulu Hollanda'da, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü 1996'da bitirdi. Bir süre bankacılık ve turizm sektöründe çalıştıktan sonra çevirmenlik yapmaya başladı. Oscar Wilde, Kiran Desai, J.M. Coetzee, Rudolfo Anaya, Julia Glass, John Hughes, Sybille Bedford, John Banville, Patricia Highsmith, Stephen Greenblatt, Aimee Bender, V.S. Naipaul gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

“Zavallı yaralı ad... Gönlüm senin yatağın olsun.”

W. Shakespeare¹

1. William Shakespeare, *Veronalı İki Soylu Delikanlı*, 1 Perde, 2. Sahne, çev. Özdemir Nutku, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013. (Ç.N.)

İlk Basıma Açıklayıcı Not

Aşağıdaki hikâyenin büyük bir bölümü –ufak tefek değişikliklerle– *Graphic* gazetesinde tefrika edildi; daha ziyade yetişkin okurlara hitap eden öteki bölümler de *Fortnightly Review* ve *National Observer*'da aralıklı parçalar halinde yayımlandı. Adı geçen süreli yayınların editörlerine ve sahiplerine, romanın gövdesini ve uzuvlarını toparlamama, iki yıl önce yazıldığı asıl haliyle bir bütün olarak basmama imkân tanıdıkları için teşekkürlerimi sunarım.

Burada yalnızca hikâyenin büsbütün bir samimiyetle, gerçek bir olaylar dizisine sanatsal bir biçim kazandırma amacıyla yayımlandığını eklemek istiyorum; kitaptaki fikirlere ve duygulara gelince, bugünlerde herkesin düşünüp hissettiği şeylerin söylenmesine tahammül edemeyen fazla kibar okurdan, Aziz Hieronymus'un artık basmakalıba dönüşmüş sözünü hatırlamalarını rica ediyorum: Bir hakikat kırgınlığa yol açacaksa eğer, hakikatin gizlenmesi yerine kırgınlığın yaşanması yeğdir.

T. H.
Kasım 1891

Beşinci ve Sonraki Basımlar İçin Önsöz

Bu romanda kahramanın büyük mücadelesi, başkişi açısından çoğunlukla ölümcül –ya da hiç değilse çaba ve umutlarının fiilen son bulması– olarak kabul edilen bir tecrübenin ardından başlar ki, kamuoyunun bu kitabı bağrına basması ve iyi bilinen bir felaketin karanlık yanı hakkında söylenenlerden kurmacada daha fazla şey söylenebileceğiyle ilgili benimle aynı görüşü paylaşması, genel teamüllere bir hayli tersti. Fakat *Tess*'in İngiltere ve Amerika'daki okurlar tarafından heyecanla ve olumlu karşılanması, bir hikâyeyi yüksek sesle dile getirilen toplumsal kurallara uydurmaktansa örtük fikirler doğrultusunda ortaya koyma tasarımının büsbütün yanlış olmadığını –mevcut romanın başarısı son derece istikrarsız ve kısmi olsa bile– kanıtlar gibidir. Gösterilen duyarlık karşısında teşekkürlerimi sunmazsam olmaz; beni üzen şeyse dostluğa beyhude açlık duyan ve kasten yanlış anlaşılmamanın bile iyilik olarak algılandığı bir dünyada, kadın veya erkek, değer bilir okurlarla şahsen tanışamayacak ve tokalaşamayacak olmam.

Romanı cömertçe bağrına basan eleştirmenleri de –ezici çoğunluğunu– onlara dahil ediyorum. Onların sözleri de, diğerleri gibi, anlatımdaki kusurlarımı kendi yaratıcı sezgileriyle fazlasıyla onardıklarını gösteriyor.

Bununla birlikte, söz konusu roman didaktiklik veya agresiflik gütmeyeceği ve doğa sahneleri temsili, düşünsel kısımlar da kanaatlerden¹ çok izlenimlerle yüklü olduğu halde bazıları hem içeriğe hem de üsluba itiraz etti.

1. 1892'deki ilk basımda “kanaat” değil, “görüş” deniliyor. (Ç.N.)

Daha katı olanlarsa, başka meselelerin yanı sıra, sanata uygun konularla ilgili olarak görüş ayrılıklarını titizlikle sürdürüyor ve alt başlıktaki sıfatı, uygarlığın ona yüklediği yapay ve ikincil anlamın dışında herhangi bir fikirle ilişkilendiremiyor. Sözcüğün Doğa'daki anlamını ve ona ilişkin estetik iddiaları görmüyorlar, kendi inançları olan Hıristiyanlığın en zarif yanı ile ona getirilen manevi yorumdan söz etmiyorum bile.¹ Kimileri de, romanın daha önceki ve daha saf nesillerin değil de on dokuzuncu yüzyıl sonundaki egemen hayat görüşlerini dile getirdiği şeklinde özetlenebilecek bir gerekçeyle –ancak doğru olmasını umabileceğim bir iddiayla– itiraz ediyorlar. Tekrar edeyim: Roman bir argüman değil, bir izlenimdir ve bu tartışmayı burada bitirmek gerekir. Bu tür yargılarla ilgili, Schiller'in Goethe'ye yazdığı bir mektuptaki² pasajı hatırlayalım: “Onlar bir temsilde yalnızca kendi fikirlerini arayanlar ve olduğundan daha yüksek olması gereken şeye paye verenlerdir.” Tartışmanın kaynağında yatan ilk prensipler olduğu için onlarla uzlaşmak tam anlamıyla imkânsız.” Bir başka pasaj: “Şiirsel temsilleri değerlendirirken herhangi bir şeyi içsel Gerekliklik ve Hakikat'in önüne koyan kimseyle işim olamaz.”

İlk basıma yazdığım açıklayıcı notta, bu sayfalardaki herhangi bir şeye tahammül edemeyen kibarların çıkabileceğini söylemiştim. Yukarıda andığım itirazcılar arasında onları gördük nitekim. Onlardan biri, “romandaki kişinin kurtuluşu için mutlak gerekli olan” hayati çabayı göstermediğimden, kitabı üç kez okuyamadığı için üzgündü. Bir başkası, saygın bir hikâyede şeytani bir yabanın, pansiyondaki et bıçağının, utanmazca elde edilmiş bir şemsiyenin ve benzeri galiz eşyaların baş göstermesine itiraz ediyordu. Yine bir başkası, yarım saatliğine Hıristi-

1. 1892'deki ilk basımda bu paragraf şöyle başlar: “Bunların bir kısmı, başka meselelerin yanı sıra, sanata uygun konularla ilgili olarak farklı duyarlıklarını titizlikle sürdürüyor ve başlıktaki sıfatı, uygarlığın ona yüklediği patentli ve ikincil anlamın dışında herhangi bir fikirle ilişkilendiremiyor. Dolayısıyla yalnızca Doğa'nın sözcük üstünde iddia ettiği hakların, estetiğin sözcük üstünde iddia ettiği hakların tümünü değil, Hıristiyanlığın en zarif yanı ile ona getirilen manevi yorumu bile görmezden geliyor; hayatının umutsuzlukla geçen son günlerinde normal kişiliğinin dışında hareket eden bir kadının eylemlerini asıl önemli konuyuğu gibi gündeme getiriyorlar.” (Ç.N.)

2. 1 Mart 1795 tarihli mektup. (Y.N.)

yanlığa dönen bir beyefendi, Ölümsüzler hakkında saygısızca bir ifade kullanılmasına esef ediyordu. Oysa aynı beyefendinin doğuştan gelen kibarlığı –şükran duygularının yetmeyeceği merhamet dolu sözlerle– ona yazarı yine de bağışlamak zorunda hissettiriyordu: “Yine de bize verebileceğinin en iyisini veriyor.” O büyük eleştirmeni¹ temin ederim ki, tekil veya çoğul, tanrılara karşı mantıksızca sesini yükseltmek, onun sandığının aksine, bana özgü bir günah değil. Gerçi doğru, yerel bir özgünlüğü olabilir fakat Shakespeare bir tarih otoritesi olsaydı, ki herhalde değildir, o günahın Wessex bölgesine Yedi Krallık dönemi² gibi erken bir tarihte girdiğini gösterebilirdim. *Kral Lear*'da Gloucester kontu, bir başka deyişle, Wessex Kralı Ina, şöyle der:

Sinekler neyse yaramaz oğlanlara, biz de oyuz tanrılara;
Öldürüyorlar bizi keyifleri için.³

Tess'i başka yerlere çekme peşindeki geri kalan iki-üç kişi de zaten çoğu yazar ve okurun seve seve unutacağı önyargılı kimseler: Kişisel görüşlerini ön plana çıkaran sözde edebiyat boksörleri; çağdaş “Kâfir Çekiçleri”; kesin olmayan kısmi başarıların sonradan daha büyük başarıya ulaşmasını önlemek için her dem tetikte olan, açık anlamları saptıran ve müthiş tarihsel yöntemi uygulamak adına kişiselleşen yeminli Moral Bozucular. Gerçi yükselmek için sebepleri, kollayacak ayrıcalıkları, sürdürecekt gelenekleri olabilir. Kimisi dünya hallerinden nasıl etkilendiğini kâğıda döken basit bir masal anlatıcısıdır; herhangi bir art niyet olmadan gaflette bulunmuş ve saldırıya geçmeyi aklından bile geçirmezken, belki sırf dikkatsizlik eseri ters düşmüştür. Bu gibi saldırganlar düş saatinin bir sonucu olarak, anlık bir idrakin gereğini yerine getirseler mevki, çıkar, aile, uşak, öküz, eşek, komşu veya komşunun karısı⁴ bakımından ciddi sıkıntılara

1. Şubat 1892'de *The New Review*'da eleştirisi yayımlanan Andrew Lang kastediliyor. (Y.N.)

2. Beşinci ve sekizinci yüzyıllar kastediliyor. Wessex bölgesi yedi krallıktan biriydi. (Y.N.)

3. William Shakespeare, *Kral Lear*, IV Perde, 1. Sahne, çev. Özdemir Nutku, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2016. (Ç.N.)

4. “Komşunun evine, karısına ve kadın kölesine, öküzüne, eşiğine, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin.” Eski Ahit, “Mısır'dan Çıkış”, 20:17. (Ç.N.)

düşebilirler. Dolayısıyla kişiliklerini, bir yayıncının kepenklerinin arkasına kahramanca gizliyor ve, “Yazıklar olsun!” diye haykırıyorlar. Dünya öyle tıklım tıklım dolu ki herhangi bir yer değişikliği, hatta fazlasıyla hak edilmiş bir terfi bile birinin ayağına basmamıza yol açıyor. Böyle yer değişiklikleri çoğunlukla duyguda, böyle duygular da bazen bir romanda başlar.

Temmuz 1892

Yukarıda yazılanlar, bu hikâyenin ömrünün başlarında, barındırdığı fikirlere getirilen kamusal ve kişisel eleştirilerin hâlâ taze olduğu bir zamanda kaleme alınmıştı. Bu sayfalar vaktiyle söylenmiş şeyler olarak artık öyle ya da böyle varlığını sürdürüyor; bununla birlikte, şimdi olsa yazılmazlardı. Kitabın çıkışından bu yana geçen kısa sürede bile beni cevap vermeye kışkırtan eleştirmenlerin bazıları, hem kendi söylediklerinin hem benim söylediklerimin ne kadar önemsiz olduğunu hatırlatırcasına, “sessizliğe gömüldüler.”

Ocak 1895

Elinizdeki romanın halihazırdaki basımı, daha önceki hiçbir basımda olmayan birkaç sayfa içeriyor. Tefrika edilen bölümler, 1891 basımının önsözünde de belirtildiği şekilde derlenirken, söz konusu sayfalar, asıl elyazmasında bulunmasına rağmen gözden kaçmıştı.¹ Onların onuncu bölüme ait olduğunu söyleyelim.

Yukarıda sözü geçen alt başlığa gelince, son düzeltelerin de okunmasının ardından, kadın kahramanın kişiliğinin samimi bir zihinde bıraktığı –ve herhalde kimsenin tartışmayacağı– bir değer olarak, onun son anda ilave edildiğini söyleyebilirim. Kitapta zaten her şeyden çok tartışılıyor. *Melius fuerat non scribere*.² Fakat artık yapacak bir şey yok.

Roman bir bütün halinde ilk kez Kasım 1891’de üç cilt halinde yayımlandı.

Thomas Hardy
Mart 1912

1. Chaseborough’daki dans faslının bulunduğu yer. J.T. Laird bu kısmın kasten dışarıda bırakılmış olması gerektiğini söyler (bkz. J.T. Laird, *The Shaping of Tess of the d’Urbervilles*, Oxford, s.19). (Ç.N.)

2. (Lat.) Hiç yazmamış olmak daha iyiydi. (Ç.N.)

BİRİNCİ EVRE

Bakire

1

Mayısın ikinci yarısında bir akşam, orta yaşlı bir adam Shaston'dan yola çıkmış, civardaki Blakemore veya Blackmoor Vadisi'nde bulunan Marlott köyündeki evine doğru yürüyordu. Gövdesini taşıyan bacakları cılız ve yürüyüşündeki eğrilik onu biraz sola doğru çekiyordu. Aslında aklından herhangi bir şey geçirmediği halde, bir düşünceyi onaylar gibi, arada bir nazik bir baş işareti yapıyordu. Koluna boş bir yumurta sepeti takmıştı; şapkasının havı bozulmuş, başından çıkarırken başparmağıyla her seferinde kenarına uzandığı kısım hayli yıpranmıştı. Çok geçmeden, kır renkli bir kısrak üstünde dalgın dalgın bir ezgi mırıldanan yaşlıca bir papaz çıktı karşısına.

Sepetli adam, "İyi akşamlar olsun," dedi.

Papaz, "İyi akşamlar Sör John," diye karşılık verdi.

Yaya olan adam bir-iki adım daha attıktan sonra durup papaza döndü.

"Efendim geçen pazar dönüşü sizinle bu yolda, yine aynı saatlerde karşılaştığımız. Ben size, 'İyi akşamlar,' demiştim, siz de şimdi yaptığınız gibi, 'İyi akşamlar Sör John,' diye karşılık vermişsiniz."

Papaz, "Doğru," dedi.

“Neredeyse bir ay evvel de aynısı oldu.”

“Mümkün.”

“Peki benim pazarcı Jack Durbeyfield olduğum ortadayken, bana ‘Sör John’ diye hitap etmenizin anlamı nedir?”

Papaz atıyla bir-iki adım yaklaştı.

“Öylesine dedim,” dedi. Sonra bir anlık bir tereddüdün ardından da ekledi, “Aslında kısa bir süre önce, yeni vilayet tarihi için soyağaçlarını araştırırken yaptığım bir keşif yüzünden öyle dedim. Ben Stagfoot Lane’den, tarihçi ve Papaz Tringham. Siz Durbeyfield, nice şövalye yetiştirmiş köklü d’Urberville’lerin kanını temsil ettiğinizi; ve onların da, Battle Abbey Roll’a¹ göre, Fatih William’la birlikte Normandiya’dan gelen Sör Pagan d’Urberville’in, o şöhretli şövalyenin soyundan olduğunu gerçekten bilmiyor musunuz?”

“Daha önce hiç duymadım efendim!”

“Ama doğru. Çenenizi biraz kaldırır mısınız, profilinizi daha iyi görebileyim? Evet, biraz bozulmuş da olsa, d’Urberville’lerin burun ve çenesi bu işte. Dedeniz, Glamorganshire’ı ele geçirmesi için Normandiyalı Estremavilla lorduna yardım eden on iki şövalyeden biriydi. Sülalenizin kolları, İngiltere’nin bu yöresinde hep malikâne ve toprak sahibiydi; onların adı da Kral Stephen dönemine ait hazine kayıtlarında geçer. Onlardan biri, Kral John’un hükümdarlığında Tapınak Şövalyeleri’ne bir malikâne verecek kadar zengindi; İkinci Edward zamanında da dedelerinizden Brian, Büyük Meclis’e² katılmak

1. Normandiya dükü ve İngiltere Kralı I. William’la (yakl. 1028-1087) birlikte Britanya Adası’na gelenlerin dökümünü verdiği ileri sürülen bir elyazması. (Ç.N.)

2. Büyük Meclis (Great Council ya da Magnum Concilium); Yılın belli zamanlarında kral ile ülke meselelerini görüşmek üzere toplanan, kilise önderleri ve büyük toprak sahiplerinden oluşan bir kurul. (Ç.N.)

üzere Westminster'a çağrılmıştı. Oliver Cromwell döneminde biraz düşüş yaşadınız ama ciddi boyutta değil; İkinci Charles'ın yönetiminde, sadakatinizden dolayı Royal Oak şövalyeliğine kabul edildiniz. Evet, sizin soyunuz nesiller boyu Sör John'lar çıkardı ve eski zamanlarda olduğu üzere, şövalyelik de baronluk gibi babadan oğula geçseydi şimdi Sör John olacaktınız."

"Demeyin!"

Papaz, "Kısacası," diye konuyu bağlarken elindeki ince değneği, noktayı koyar gibi bacağına şaklattı, "İngiltere'de böyle bir aile zor bulunur."

"Kulaklarıma inanamıyorum, öyle mi gerçekten?" dedi Durbeyfield. "Ben de buralardaki en alt tabakadan farkım yokmuş gibi yıllardır sürüm sürüm sürünüyorum... Peki benle ilgili bu durum ne zamandır biliniyor Papaz Tringham?"

Papaz bildiği kadarıyla konunun unutulduğunu, herhangi bir şekilde bilindiğini söylemenin zor olduğunu açıkladı. Kendi araştırmaları da önceki bahar, d'Urberville sülalesinin talihindeki değişikliklerin izini sürdüğü güne dayanıyormuş; Durbeyfield adının yazılı olduğu at arabasını fark etmiş ve ondan sonra konu hakkında hiçbir şüphesi kalmayana kadar, Jack'in babası ve dedesiyle ilgili soruşturmalar yapmaya yönelmiş.

"Başta sizi böyle lüzumsuz bir bilgiyle rahatsız etmemeye kararlıyım," dedi papaz. "Fakat bazen dürtülerimiz muhakememize baskın çıkar. Belki sizin de bilginiz olabileceğini düşündüm."

"Eh, doğruya doğru, Blackmoor'a gelmeden önce ailemin daha iyi günler gördüğünü duymuştum. Ama şimdiki gibi bir değil de iki atımız olduğunu düşünerek pek üstünde durmadım. Evimde eski gümüş bir kaşıkla oyma bir mühür var fakat Tanrım, bir kaşık ve mühür nedir ki? O soylu d'Urberville'lerle aynı kandan oldu-

ğum nereden aklıma gelsin? Büyük dedemin sırları olduğu ve geldiği yer hakkında konuşmaya tenezzül etmediği söylenirdi... Peki sayın papaz, cüretimi mazur görürseniz, ocağımız nerede tüter, yani bizim d'Urberville'ler nerede yaşar?

"Hiçbir yerde. Asil bir aile olarak soyunuz tükendi."

"Kötü olmuş."

"Evet, uydurma aile kroniklerinin tükenmiş dediği nesebiniz kaybolmuş, yeraltına inmişsiniz yani yok olmuşsunuz."

"O halde nerede yatıyoruz?"

"Kingsbere-sub-Greenhill'deki mezar odalarınızda. Purbeck mermerinden yapılmış kubbelerin altındaki büstlerinizle, orada sıra sıra aile üyeniz yatıyor."

"Peki ailenin malikâneleri, mülkleri nerede?"

"Kalmamış."

"Ya? Toprak da mı yok?"

"Hiç yok ama dediğim gibi, sülalenizin çeşitli kolları olduğu için vaktiyle mülkünüz çokmuş. Bu vilayet sınırlarında, bir kısmınız Kingsbere'de, bir kısmınız Sherton'da, bir kısmınız Millpond'da, bir kısmınız Lullstead'de, bir başka kısmınız da Wellbridge'de ikamet ediyormuş."

"Oralardaki hakkımıza bir daha kavuşabilecek miyiz peki?"

"Ah, onu bilemem!"

Bir anlık duraklamanın ardından Durbeyfield, "Peki efendim, bu konuyla ilgili ne yapmalıyım?" diye sordu.

"Humm, hiçbir şey. 'Güçlülerin nasıl yere serildikleri'¹ hakkındaki öğütten ders almak dışında hiçbir şey. Bu konularla ancak yerel tarihçiler ve soyağacı uzmanları biraz ilgilenebilir, o kadar. Vilayetteki köylüler arasında nere-

1. Eski Ahit, "2. Samuel", 1:19. (Ç.N.)

deyse aynı parlak geçmişe sahip birkaç aile daha var. İyi akşamlar.”

“Papaz Tringham madem bu vesileyle tanıştık, benimle iki bardak bira içmez misiniz? Pure Drop’un birası, Rolliver’inki kadar iyi olmasa da, çok lezizdir.”

“Yok, teşekkür ederim, bu akşam olmaz Durbeyfield. Siz yeterince içmişsiniz zaten.” Sözünü böylece noktalayan papaz, az önceki ilginç bilgiyi bu adamla paylaşmakla iyi mi ettiğinden pek de emin olmayarak yoluna gitti.

O gidince, Durbeyfield derin mi derin bir dalgınlık içinde birkaç adım attı, ardından sepetini önüne bırakarak yol kenarındaki çimenlik tümseğe oturdu. Birkaç dakika sonra uzakta bir genç belirdi; o da Durbeyfield’in gittiği yöne doğru gidiyordu. Adam onu görünce elini kaldırdı, delikanlı da adımlarını hızlandırarak ona yaklaştı.

“Evlat, şu sepeti alıver! Benim için bir şey yapmanı istiyorum.”

Çıta gibi incecik olan delikanlının kaşları çatıldı. “John Durbeyfield sen kim oluyorsun da beni işe koşup bana ‘evlat’ diyorsun? Ben nasıl senin adını biliyorsam, sen de benimkini gayet iyi biliyorsun!”

“Biliyor musun? Gerçekten bildiğinden emin misin? İşin sırrı burada zaten, burada! Şimdi beni dinle de vereceğim haberi kaçırma... Çünkü Fred, benim soylu bir aileden geldiğimi senden saklamamın gereği yok. Bugün, öğleden sonra, az önce keşfettim bunu.” Durbeyfield açıklama yaparken oturduğu yerde yaslanıp tümsekteki papatyaların arasına heybetle uzandı.

Karşısında dikilen delikanlı onu tepeden tırnağa, düşünceli düşünceli süzdü.

Önünde uzanan adam, “Sör John d’Urberville, benim adım bu,” diye sözünü sürdürdü. “Yani şövalyeler-

den baronet olursa, ki oluyor. Tarihte, benim hakkımda bir dolu kayıt var. Kingsbere-sub-Greenhill diye bir yer biliyor musun delikanlı?”

“Biliyorum. Greenhill Panayırı için oraya gitmiştim.”

“Tamam işte, o şehrin kilisesinin altında...”

“Orası şehir değil ki, yani o yeri kastediyorum; en azından ben gittiğimde öyle değildi, ufak tefek, can sıkıcı bir yerdi.”

“Sen orasını şimdi boş ver, evlat, konumuz o değil. Oradaki kilisenin altında, tonlarca ve tonlarca ağırlıktaki kurşun kaplı koca tabutlar içinde, zırhlar ve mücevherler kuşanmış atalarım yatıyor, yüzlercesi. Güney Wessex bölgesinde, benim sülalemden daha büyük ve daha soylu iskeletlere sahip bir kişi bile bulamazsın.”

“Öyle mi?”

“Şimdi şu sepeti al ve Marlott’a doğru devam et; Pure Drop Hanı’na vardığında söyle, derhal beni eve götürecektir bir at ve araba göndersinler. Arabanın altına küçük bir şişe rom koysun ve benim hesabıma yazsınlar. Bunları hallettikten sonra sepetle evime git ve karıma çamaşırları bir kenara bırakmasını, o işleri bitirmesine gerek olmadığını, ben eve gelene kadar beklemesini, ona haberlerim olduğunu söyle.”

Delikanlı şüpheyle dikilirken Durbeyfield elini cebine attı ve kıt kanaat sahip olduğu gümüş paralardan birini çıkardı.

“Bu da emeğin için delikanlı.”

“Peki Sör John. Teşekkür ederim. Senin için yapabileceğim başka bir şey var mı?”

“Eve vardığımda akşam yemeği için, eh, mümkünse kızarmış kuzu, onu bulamazlarsa kanlı sosis istediğimi söyle; onu da bulamazlarsa bubar yeter.”

“Peki Sör John.”

Kendisini bekleyen trajediye karşı yalnız ve savunmasız genç bir kadının hayatını anlatan ve bunu yaparken Victoria döneminin muhafazakâr cinsellik anlayışına mühim bir eleştiri getiren Tess, katı ahlak kurallarının hüküm sürdüğü, erdemın "ıffetli olmak"la eş tutulduğu yıllarda yazılır ve toplumdaki egemen normları, sınıf sistemini, evliliği, dini, cinselliği tartışmaya açar. Derinlikli toplumsal analizlerin yanı sıra, kahramanlarının iç dünyasını da ustalıkla satırlara döken Hardy burada, bilhassa gerçekliğin dikenli yollarında tutkuları, içgüdüleri, bedeni ve ruhuyla var olmaya çalışan bir kadın resmeder.

İyiliğin, kötülüğü sonsuza dek yok edemediğinin bir kanıtı olan Tess, kadın ve erkeğe uygulanan çifte ahlak standardına, Hıristiyan mitosundan pagan inancına uzanan zengin sembolik dünyasıyla gerçek bir başyapıt.

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #kırsalyaşam #yoksulluk #ataerkitoplum
#mücadele #ahlak

Kapak resmi: Mustafa Özeren

